

Liefde

**Een onmogelijk
verlangen?**

Liefde

Een onmogelijk
verlangen?

Dirk De Wachter

D/2014/45/482
ISBN 978 94 014 2133 1
NUR 875

Vormgeving cover en binnenwerk:
Studio Luc Derycke

© Dirk De Wachter & Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2014.

Uitgeverij LannooCampus maakt deel uit van Lannoo Uitgeverij,
de boeken- en multimedialdivisie van Uitgeverij Lannoo nv.
Alle rechten voorbehouden.

Niets van deze uitgave mag verveelvoudigd worden en of
openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie,
microfilm, of op welke andere wijze dan ook, zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Uitgeverij LannooCampus
Erasmie Ruelensvest 179 bus 101
3001 Leuven, België
www.lannoocampus.be

INHOUD

- 7** Voorwoord
- 8** ‘Self-defense (ik sta nu eenmaal voorbij de grens)’

- 11** Liefde en duurzaamheid: de termen gedefinieerd

- 15** Liefde in de maakbare wereld

- 31** ‘No cure for love’

- 35** De laatste monoliet

- 47** Het onzegbare

- 57** De goede keuze

- 67** Twee verhalen

- 81** Stilte als existentiële noodzaak

- 99** De ander en het verlangen

- 109** Bronnen

I sing this for the captain
Whose ship has not been built
For the mother in confusion
Her cradle still unfilled

For the heart with no companion
For the soul without a king
For the prima ballerina
Who cannot dance to anything

Leonard Cohen, 'Heart with no companion'

VOORWOORD

Duurzaamheid is een zeldzaam goed, op alle vlakken. Alles verbrokkelt, en gaat te snel voorbij. Ook de liefde lijkt niet stand te houden. Liefde gaat over, is te kort, blijft niet ontbranden. We zien overal rondom ons relaties stukgaan. Als de liefde weg is uit een relatie, breken we die relatie op. Ander en beter. Het is op zich niet verkeerd om kortere relaties te hebben in het leven. Het zou zelfs best 'normaal' genoemd kunnen worden. Maar hoe komt het dan dat de duurzame liefde, liefde dus die een groot deel van een mensenleven blijft duren, voor de meesten een na te streven ideaal is?

Het leven heeft alleen zin omdat het eindig is. Zonder die begrenzing zou het leven ondoenbaar zijn. Dat is de paradox van het leven, en de liefde is net zo dubbelzinnig. Hoe harder we ernaar verlangen, hoe onbereikbaarder ze wordt. We kunnen haar niet dwingen en kennen de mechanismen ervan niet. De liefde overkomt ons. En hoe uniek en begerenswaardig ook, het is diezelfde liefde die ons leven kapotmaakt.

Het is des mensen om te verlangen naar iets wat zeldzaam is. Een lange liefdevolle relatie is een ideaal voor de meesten onder ons. We hebben er veel voor over en toch mislukt het vaak. Dat falen veroorzaakt veel leed en voelt als een persoonlijk ongeluk. Met liefdesverdriet gaan mensen naar een hulpverlener. Ze komen naar de verdrietdokter die ik ben, en ze verwachten dat ik de liefde heel.

Maar bestaat de zogenaamde duurzame liefde eigenlijk wel? Of is het een romantische droom, een constructie, iets onechts? De liefde lijkt zo volstrekt ondoorgrondelijk. We kunnen haar niet grijpen noch analyseren. In dit boek worden bijgevolg geen oplossingen aangeboden of antwoorden gegeven. Ik probeer haar te naderen en aan te raken. Meer kan ik niet. Echt niet.

‘SELF-DEFENSE (ik sta nu eenmaal voorbij de grens)’

Wat moet een mens na de merkwaardige doortocht van *Borderline Times*?

Terugkeren naar de beslotenheid van de therapiekamer en zorgen voor de lijdende medemens. Is dat tenslotte niet wat de psychiater te doen staat? Verder deemoedig zwijgen, de geheimen leren dragen, het onrecht en de verschrikking aanhoren, delen, bewaren.

Spreken, zegden velen mij, de barst blijven openhouden, het zo fors bezongen engagement zelf ook waarmaken.

Ik weet het niet.

Het moest wel heel anders, voorbij de grens.

Het antwoord licht vaak op uit de kunsten. “L’amour est à réinventer, on le sait” orakelt Arthur Rimbaud in *Une saison en enfer*. De liefde als delirante kracht, destructief, ongrijpbaar, maar ook steeds oplaaierend uit de ruïnes van de tijd.

Dit is geen therapeutisch handboek, geen sociologische analyse, geen filosofisch traktaat, maar een hoogst persoonlijke meandering door een onmogelijk thema. Het verwijst naar inspiraties en bevlogenheden waarvan ik hoop dat ze weer anderen kunnen bekoren. Laat het mensen samenbrengen en laat het gedeeld worden, over alles heen.

Uiteraard ben ik ook niet helemaal alleen geweest.

Steve Velleman, psychiater en filosoof, las weer over mijn schouder mee. Hij fronste vaak het voorhoofd, was het niet eens, gaf suggesties die ik niet gevolgd heb, maar die mij aanzetten tot weer andere paden en zijwegen.

Zeno Van Duppen, assistent-psychiater en filosoof, was een nieuwe bron van briljante reflectie. Merkwaardig hoeveel wijsheid de jeugd kan hebben. Zijn authentieke onbevangenheid was een cruciaal tegengewicht voor de zwaarte die dreigt te wegen met de jaren.

Nog meer van belang was Belle Kuyken. Zij bracht de noodzakelijke rust in de bliksemende onweders van mijn boulimische geest. De hele wereldliteratuur is door onze correspondentie gegaan, een merkwaardig genoeg. Zij stuurde nergens, maar suggereerde, vroeg zich af, stelde voor. Haar kritische bemerkingen waren van een zachtheid die haast niet meer van deze wereld is.

Dit boek mag niet bestaan zonder mijn eigen geliefde. Ik verwijs naar het gedicht van Wislawa Szymborska en doe er het zwijgen toe. "Speak low if you speak love", schreef Shakespeare al.

Ik kan eenvoudig niet geloven dat er passies zijn die een leven lang in de ziel smeulen, als een onderaards vuur, als een veenbrand. Misschien bestaan ze wel, maar ik denk dat het leven zulke vuren blust.

Sándor Márai, *Kentering van een huwelijk*, p. 116

Liefde en duurzaamheid: de termen gedefinieerd

Hoelang is duurzaam?

Iedereen mag kiezen hoelang 'duurzaam' is. Maar enkele dagen telt niet. Als we tien, twintig, dertig jaar liefdevol kunnen zijn, dan lijkt het al mooi. We weten dat we duurzamer moeten zijn met de wereld, met de natuur, met spullen. Boeken over hoe we beter (duurzamer) kunnen leven, verkopen als zoete broodjes. Alain de Botton ging van start met een School of Life, 'a cultural enterprise offering good ideas for everyday life'. In boeken en cursussen wordt verteld hoe je moet omgaan met eenzaamheid, met ouder worden, wat de natuur voor je kan betekenen enzovoorts. Het concept is immens populair en bewijst hoezeer we antwoorden willen. We willen allemaal lezen en horen hoe we gelukkig moeten leven. En de blijvende liefde vinden. Ertegenover staat de alomtegenwoordige vluchtigheid en oppervlakkigheid in de wegwerpcultuur. En een toenemend aantal mensen dat lijdt aan een depressie en toevlucht zoekt bij een psychiater of therapeut.

Wat is liefde?

In zijn 'Symposium' beschrijft Plato de gevreesde wezens van het man-vrouwelijk geslacht. Ze hadden vier armen en benen, twee gelijke gezichten. Zij vielen de goden aan en Zeus besloot om hen te halveren. Zo heeft hij hen enorm verzwakt, want het leven van de helften bestond er vanaf dan slechts in om hun wederhelft terug te vinden. Zo komt het dat de liefde voor elkaar in de mens is 'ingeplant'. Eros is volgens Plato de hereniger van de oorspronkelijke natuur van de mens. Duurzame

liefde is uitzonderlijk: de partners hebben beiden het gevoel dat ze bijna levenslang, en dat is tegenwoordig ellendig lang, in een soort uitverkorenheid kunnen samenleven. Het is een prachtig iets wat je iedereen zou toewensen. Maar het najagen ervan veroorzaakt veel leed.

We spreken in dit boek over de liefde tussen twee volwassenen, mannen en/of vrouwen, tussen mensen die tot elkaar komen in een geërotiseerde context en die worden gedreven tot een gezamenlijk project in alle vormen en maten die in deze wereld te vinden zijn.